

Sözlerin En Güzeli: Kur'an-ı Kerim

Peygamber şehri Medine'nin huzur dolu günlerinden birisiydi. Peygamber Efendimiz (s.a.v) yakın dostlarından Abdullah b. Mes'ûd'a: (اِقْرَأْ عَلَيَّ) “*Abdullah! Bana Kur'an oku.*” diye seslendi. İlminin derinliğiyle tanınan bu değerli sahabe bir an için şaşırarak şöyle dedi:

يَا رَسُولَ اللَّهِ اقْرَأْ عَلَيْكَ وَأَنْزَلَ

“Ya Resulallah, Kur'an size indirilmişken, ben mi size okuyayım?” Allah Resûlü (s.a.v); “*Evet, evet, ben Kur'an'ı başkasından dinlemeyi çok seviyorum.*” buyurdu.

İbn Mes'ûd okumaya başladı. Nisâ suresinin yaratılışı hatırlatan, yetime saygıyı tavsiye eden, miras paylaşımını konu alan âyetlerini okudu. Nihayet,

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا

“*Her ümmetten bir şahit getirdiğimiz ve seni de onların üzerine bir şahit yaptığımız zaman, bakalım onların hâli nice olacak!*”¹(Nisa, 4/41) ayetine geldiğinde Peygamber'in (s.a.v) gözlerinden yaşlar süzüldüğünü fark etti. Peygamber Efendimiz (s.a.v) daha fazla dayanamadı ve (حَسْبُكَ الْآنَ) “*(Bu kadar yeter.*” buyurdu.(Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân, 33)

Kur'an, “Kelâmullâh” (Allah'ın sözü) ve “Kitâbullâh” (Allah'ın Kitabı)dır. Allah'a ait olduğu için de, “*sözlerin en güzeli*” dir. Cabir b. Abdullah'tan nakledilen bir hadiste şöyle denilmektedir:

إِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَأَحْسَنَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ،

“*Sözlerin en doğrusu, Allah'ın kelâmı; hâl ve tavrın en güzeli ise Muhammed'in hâl ve tavrıdır.*” (Nesai, İdeyn, 22)

Kur'an'ın İsimleri:

O, inananların hep birlikte sımsıkı sarılması istenen “Allah'ın ipi” (Hablullah) (Âl-İmrân, 3/103) ve kopmak bilmeyen “sapasağlam bir kulp”tur (el-urvetu'l-vüskâ).(Bakara, 2/256) O, insanları en doğru yola ileten bir şifa kaynağı, bir hidayet rehberi ve rahmet vesilesidir.(Yûnus, 10/57)

Kur'an, insana dağların bile kaldıramayacağı büyük sorumluluğunu hatırlatır. Doğruları ve yanlışları, okuyanın önüne serer ve sağlıklı bir seçim yapmasını sağlar. Ona sorular sorar, bilgiler verir, dünyasını ve âhiretini tanıtır. Kur'an'ın kendisi için kullandığı, “hatırlatma” anlamına gelen “Zikr”, “doğruyu yanlıştan ayıran” anlamında “Furkân”, “yazılı metin” anlamında “Kitab” ve “okunan şey” anlamındaki “Kur'an” isimleri de Kur'an'ın bu özelliklerini kapsayıcı mahiyettedir. (DİB, Hadislerle İslam, C:1, s. 555)

Kur'an'ın Önemi:

Dinin temeli Kur'an'dır. İslâm, Kur'an'ın indiği gün insanlığa ulaşmaya başlamış, Kur'an'ın inişi sona erince ise tekemmül etmiştir. Bir Ramazan günü Hira'da “Oku!” âyetini (Alak, 96/1) duyması ve öğrenmesi Peygamberimizin (s.a.v) ilâhî görevinin başlangıcı olmuştur. Yıllar boyunca, Resûlullah'a (s.a.v) insanlara vereceği mesajları, topluma ise insanlığın gereklerini öğreten yine Allah'ın Kelâmı'dır. Nihayet “*Bugün sizin için dininizi tamamladım.*”(Mâide, 5/3) âyeti indikten ve Kur'an vahyi sona erdikten kısa bir süre sonra Peygamber Efendimiz de (s.a.v) hayata gözlerini yummuştur.

Kur'an ve Peygamberimiz:

O (s.a.v), Kur'an'ı ilk öğrenen, ilk okuyan ve ilk yaşayan insandı.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

“Şüphesiz biz sana (sorumluluğu) ağır bir söz vahyedeceğiz”(Müzzemmil, 73/5) âyeti, hemen hemen her gün aldığı vahiylerle hayatında tecelli etmişti. Vahyin ağırlığından kış günü boncuk boncuk terlemek, Allah'ın buyruklarını dinlemeye yanaşmayanların eleştirilerini göğüslemek ve bu uğurda sabredebilmek, onun görevi olmuştu. Kur'an'ı öğrenme ve insanlara ulaştırma görevindeki büyük özverisi, ümmeti ile arasında belki anne ve evlat ilişkisinden öte bir bağ kurulmasını sağlamıştı.

Kur'an, Peygamber Efendimizin (s.a.v) en büyük mucizesiydi. Hz. Süleyman'a (a.s.) kuşlarla konuşabilme ve rüzgârı yönlendirebilme yeteneğini veren, Hz. İsa'ya (a.s.) ölüleri diriltme ve âmâları görür hâle getirebilme gücünü bahşeden Allah, son Peygamberini (s.a.v) de eşsiz kelâmı ile desteklemişti. Kur'an, bütün insanlara sesleniyor, onlara bilemedikleri ve aralarında tartıştıkları hâlde uzlaşamadıkları konuları öğretiyordu. Doğumdan öncesi veya ölümden sonrası gibi merak ettikleri meseleleri açıklıyor ve muhatapları üzerinde tarifi mümkün olmayan bir tesir bırakıyordu. Kur'an'ın sağladığı bu inandırıcılığı ve mucizevî etkiyi Allah'ın Elçisi (s.a.v) bir hadis-i şerifinde şöyle ifade buyurmuştu:

مَا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ نَبِيٍّ إِلَّا أُعْطِيَ مِنَ الْآيَاتِ مَا مِثْلُهُ أَوْ مِنْ - أَوْ آمَنَ - عَلَيْهِ الْبَشَرُ ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِي أُوتِيَتْ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَيَّ ، فَأَرْجُو أَنِّي أَكْثَرُهُمْ تَابِعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

“Hiçbir peygamber yoktur ki, insanların inanmaları için kendisine mucizeler verilmiş olmasın. Bana verilen ise Allah'ın vahyettiği vahiy (Kur'ân-ı Kerîm)'dir. Bu sayede ben kıyamet günü ümmeti en çok olan peygamber olacağımı ümit ediyorum.” (Buhârî, İ'tisâm, 1)

Yaşadığı bütün süreçlerde ve karşılaştığı her yeni durumda Resûl-i Ekrem'e (s.a.v) yol gösteren rehber, Kur'an olmuştur. Allah, vahyin ağır sorumluluğunu yüklediği peygamberini hiçbir zaman yalnız ve desteksiz bırakmamıştır.

Sözleriyle bize rehberlik eden Hazreti Peygamber (s.a.v), uygulamalarıyla da bütün insanlığa örnektir. Onun, sabahları Haşr sûresinin son üç âyetini okumayı tavsiye etmek, geceleyin Secde ve Mülk Sûreleri'ni okumadan uyumamak gibi “günü Kur'an'la yaşamaya” yönelik sünnetleri vardır. Her yıl Ramazan ayında, o yıl içinde inenler dâhil, o âna kadar nâzil olan âyetlerin tamamını Hz. Cebrail'e okur, onunla karşılaştırma ve karşılıklı okuma yapardı. Bugün Ramazan'da yaygın olarak sürdürülen ve bir kişinin Kur'ân-ı Kerîm'i okuyup diğerlerinin takip etmesine dayanan “mukabele” uygulaması böyle başlamıştı.

Peygamberimiz (s.a.v) ömrünün son günlerinde sevgili kızı Fâtıma'nın kulağına, “o yılın Ramazan'ında Cebrail (as) ile Kur'an mukabelesini bir değil iki defa yaptıklarını ve bunu vefatının yaklaştığı şeklinde yorumladığını” fısıldamış ve bunun üzerine Hz. Fâtıma ağlamıştı. Hanımı Hz. Âişe (r.a.) ise Resûlullah'ın (s.a.v) vefatından sonra gelip, “Onun ahlâkı nasıldı?” diye soran bir kimseye, “Kur'an okumuyor musun?!” demiş, “Evet” cevabı üzerine “Allah'ın Elçisi'nin (s.a.v) ahlâkı Kur'an'dı.” cevabını vermişti.(Müslim, Müsâfirîn, 139)

Hz. Peygamber (s.a.v) âdeta yaşayan bir Kur'an idi. Kur'an, Hz. Peygamber'in (s.a.v) bizzat uygulayarak ashâbına öğrettiği, kıyamete dek kalacak en büyük mirastır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) bu konudaki uyarısını şöyle dile getirmiştir:

وَقَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ إِنِ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ، كِتَابُ اللَّهِ...

“Size öyle bir şey bırakıyorum ki ona sarıldıktan sonra asla sapıtmazsınız. O, Allah'ın Kitabı'dır.”(Müslim, Hac, 147)

Kur'an ve Müşrikler:

Peygamberimiz (s.a.v), Allah'ın kendisiyle gönderdiği hidayeti ve ilmi, gökten inen bereketli yağmura benzetiyordu:

مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ الْغَيْثِ الْكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا ، فَكَانَ مِنْهَا نَقِيَّةٌ قَبِلَتْ الْمَاءَ ، فَأَنْبَتَتِ الْكَلَّا وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ ، وَكَانَتْ مِنْهَا أَجَادِبُ أُمَسَكَتِ الْمَاءَ ، فَفَنَعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ ، فَشَرَبُوا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا ، وَأَصَابَتْ مِنْهَا طَائِفَةٌ أُخْرَى ، إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ لَا تُمْسِكُ مَاءً ، وَلَا تُنْبِتُ كَلًّا ، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقِهَ فِي دِينِ اللَّهِ وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ ، فَعَلِمَ وَعَلَّمَ ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا ، وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ

“Allah’ın benimle gönderdiği hidayet ve ilim, (farklı yapılardaki) topraklara düşen bol yağmura benzer. Bunlardan bazıları temizdir, suyu alır, bol bitki ve ot yetiştirir. Bazıları kuraktır, suyu (yüzeyinde) tutar. Bu sudan insanlar yararlanır; hem kendileri içerler hem de (hayvanlarını) sularlar ve ziraat yaparlar. Diğer bir toprak çeşidi de vardır ki dümdüzdür. (Ona da yağmur düşer ama) o ne su tutar ne de bitki yetiştirir. Allah’ın dinini inceden inceye kavrayan, Allah’ın beni kendisiyle gönderdiğinden (hidayet ve ilimden) faydalanan, öğrenen ve öğreten kimse ile (bunları duyduğu vakit kibrinden) başını bile kaldırmayan ve kendisiyle gönderildiğim Allah’ın hidayetini kabul etmeyen kimsenin misali işte böyledir.”(Buhârî, İlim, 20)

İnsanı insan yapan değerlere hasret Mekke halkı, aradığı saf ve temiz dini Kur'an'da buluyor, onun olağanüstü anlatım üslûbu karşısında hayran kalıyordu. Sadece Resûlullah'ın (s.a.v) değil Hz. Ebû Bekir (r.a.) gibi güzel sesli bir başka Müslüman'ın Kur'an okuduğu yerde de müşrik erkek ve kadınlardan, hatta çocuklardan oluşan kalabalıklar toplanıyordu. Suya hasret kalanların yağmura kavuşmasını andıran bu manzara, inanmayanlar için dayanılmaz bir mahiyet arz ediyordu.

Müşrikler, insanların Kur'an'ın dinlemesini engellemek için şöyle diyorlardı:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَبُونَ

“Bu Kur'an'ı dinlemeyin. O okunurken yaygara koparın, belki o zaman baskın çıkarsınız.”(Fussilet, 41/26)

وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنْ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى إِلِهِكُمْ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ (6) مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ (7)

“6. Onlardan ileri gelenler: Yürüyün, tanrılarınıza bağlılıkta direnin, sizden istenen şüphesiz budur. 7. Son dinde de bunu işitmedik. Bu, ancak bir uydurmadır.”(Sâd, 38/6-7)

Müşrikler ayrıca Kur'an'ın niteliğini ve gönderiliş amacını ısrarla çarpıtıyor, kimi zaman onun bir büyü olduğunu söylüyor yahut “önceki toplumların masalları” yakıştırmasını yapıyor, kimi zaman da bir yabancı tarafından Resûlullah'a (s.a.v) öğretildiğini iddia ediyorlardı.

Öte yandan onlar,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَوْ لَا تَسْمَعُونَ

“Gece sonsuza kadar sürse güneşi insanlara kimin getireceğini” (Kasas, 28/71) ve

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ

“sular yerin dibine çekilip gitse tertemiz suyu kimin bulup çıkaracağını”(Mülk, 67/30) soran Kur'ân-ı Kerîm'e cevap veremiyorlardı.

İnsanların İslâm'a ve Kur'an'a yönelik kabul veya red biçimindeki yaklaşımları, Mekke'de olduğu gibi Medine'de de devam etmiştir. Hicretin ardından Medine'de Allah'ın Kitabı'na kalbini samimiyetle açanlar olduğu gibi ona kulak vermemekte diretenler de görülmüştür. Nitekim kendilerine daha önce indirilen kutsal kitaba inanan Hristiyanlardan bazıları, Kur'an okununca gözyaşlarını tutamayıp

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

“İnandık yâ Rabbi, bizi de şahitlerle birlikte yaz!”(Mâide, 5/83) diye yakarırken, bazıları ise Kur'an'ın son derece açık sorularına rağmen ikna olmamışlardır.

Kur'an'ın İ'câzı:

Yüce Allah, âyetlerinde müşrikleri önce “Kur'an'ın bir benzerini” (Tûr, 52/33-34) getirmeye davet etmiş, ardından “Kur'an'dakilere benzer on sûre” (Hûd, 11/13) oluşturmalarını istemiş, nihayet “Kur'an'ın bir tek sûresinin benzerini”(Yûnus, 10/37-38) yapmalarını teklif etmiş ama onlar bunun karşısında âciz ve çaresiz kalmışlardır.

Allah Teâlâ açıkça meydan okumuştı:

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

“Allah'tan başkasından gelseydi içinde birçok çelişki bulurlardı.”(Nisâ, 4/82)

قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

“Söyle: Bütün insanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini ortaya koymak için toplansalar, birbirlerine istedikleri kadar destek olsunlar yine de benzerini ortaya koyamazlar.”(İsrâ, 17/88)

Kur'an'ın İndiriliş Amacı:

Kur'an'ın niçin indirildiği iyi bilinmelidir. Yüce Allah,

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ

“Andolsun biz, Kur'an'ı düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. Var mı düşünüp öğüt alan?”(Kamer, 54/17)

كِتَابٍ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ

“Bu, âyetlerini düşünsünler ve akıl sahipleri ibret alsın diye sana indirdiğimiz mübarek bir kitaptır.”(Sâd, 38/29) buyurmaktadır.

Kur'an'ın iniş ve okunuş amacı yanlış anlaşıldığında, ilâhî mesajdan yararlanmak neredeyse imkânsız hâle gelecektir. O, ne sadece güzel okunmak, ne düşünsel polemiklere konu yapılmak, ne kendisiyle toplumsal statü ve çıkar sağlanması için gelmiştir. Mehmet Âkif' in ifade ettiği üzere;

“İnmemiştir hele Kur'an, bunu hakkıyla bilin

Ne mezarlıkta okunmak, ne de fal bakmak için!”

Kur'an'ı Nasıl Okumalıyız:

Her konuda olduğu gibi müminin Kur'an'la ilişkisi konusunda da en büyük örnek Allah'ın Elçisi'dir (s.a.v). O, Kur'an'ın nasıl okunması gerektiğini Yüce Yaratıcı'dan öğrenmişti. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), (وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا) *“Kur'an'ı ağır ağır, tane tane oku”* (Müzzemmil, 73/4) şeklindeki ilâhî emri titizlikle uygular, Kur'an okurken âyetlerin arasında bir müddet duraklar sonra devam ederdi.

Secde âyeti geçtiğinde secde ederdi.(Müslim, Mesâcid, 103) Allah'ın yüceliğinden bahseden bir âyet geldiğinde tesbihatta bulunur, dua edilmesi gereken bir konu geldiğinde durup dua eder, Allah'a sığınılacak hususları ihtiva eden bir âyet okuduğunda ise okuyuşuna ara verip istiâzede bulunurdu.(Müslim, Müsâfirîn, 203) Namaz kılarken Fâtiha okuyan kişinin dilinden dökülen her ayete Allah'ın anında cevap verdiğini, dolayısıyla Cenâb-ı Hakk'ın Kur'an okuyana bizzat karşılık verdiğini söylerdi:

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نَصْفَيْنِ وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ (الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) . قَالَ اللَّهُ تَعَالَى حَمْدُنِي عَبْدِي وَإِذَا قَالَ (الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) . قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَنتَنِي عَبْدِي . وَإِذَا قَالَ (مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ) . قَالَ مَجْدُنِي عَبْدِي - وَقَالَ مَرَّةً فَوَضَّ إِلَيَّ عَبْدِي - فَإِذَا قَالَ (إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) . قَالَ هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ . فَإِذَا قَالَ (اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ * صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ) قَالَ هَذَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ «

“Allah Teâlâ’nın, “Namazı (Fâtiha’yı) kulumla kendi aramda yarı yarıya paylaştım ve kulum dilediğini alacaktır” buyurduğu ifade edildikten sonra şöyle devam edilmiştir: Kul (namazda Fâtiha’yı okurken) “Hamd âlemlerin rabbi Allah’a mahsustur” deyince Allah, “Kulum bana hamdetti” buyurur. Kul “Rahmân ve Rahîm” deyince Allah, “Kulum beni övdü” der. “Ceza gününün tek sahibi” deyince “Kulum benim yüceliğimi dile getirdi” der. “Ancak sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz” deyince “Bu, kulumla benim aramda ortak olan kısımdır ve istediği kulumun olacaktır” buyurur. Kul “Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!” deyince Allah, “İşte bu, yalnızca kuluma aittir ve kuluma istediği verilecektir” buyurur.” (Müslim, Salât, 38)

Düzenli Kur'an okumak, Peygamber Efendimizin (s.a.v) aksatmadığı ve çok önem verdiği bir sünnetiydi. Sakîf kabilesinden Evs b. Huzeyfe (r.a.), arkadaşlarıyla birlikte Medine'de Peygamberimize (s.a.v) misafir oldukları günleri şöyle anlatır: “Allah Resûlü (s.a.v) yatsı namazından sonra yanımıza gelir ve bize Mekke'de çektiği sıkıntıları anlatırdı.” der ve şöyle devam eder: **“Bir gece yanımıza biraz geç geldi. ‘Yanımıza gelmekte gecikmenizin sebebi nedir yâ Resûlallah?!’ deyince,**

إِنَّهُ طَرَأَ عَلَيَّ حِزْبِي مِنَ الْقُرْآنِ فَكَّرْتُ أَنْ أَخْرُجَ حَتَّى أُتِمَّهُ

“Kur'an'dan her gün okuduğum kadarını (hizbimi) bitirmeden çıkmak istemedim.” buyurdu. Sabah olunca bu konuyu sahâbîlere sorduk. Onlar, **“Biz Kur'an'ı üç sûre, beş sûre, yedi sûre, dokuz sûre, on bir sûre, on üç sûre şeklinde hiziblere (bölümlere) ayırıyoruz. Mufasssal sûrelerin hizbi de Kâf sûresinden başlayıp sonuna kadardır.”** dediler.(İbn Hanbel, IV, 9)

Ashâb arasında samimiyeti ve ihlâsı ile temayüz eden Abdullah b. Muğaffel (r.a.), Mekke'nin fethedildiği yıl Peygamberimizi (s.a.v) devesinin üzerinde sesini yükselterek ve dalgalandırarak Fetih sûresi okurken gördüğünü söyler.(Müslim, Müsâfirîn, 237)

Hadis rivayetiyle meşhur sahâbî Berâ' b. Âzib ise bir defasında Resûlullah'ın (s.a.v) yatsı namazında Tîn sûresini okuyuşunu dinlediğini anlatır ve;

فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ صَوْتًا أَوْ قِرَاءَةً مِنْهُ

“Sesi veya okuyuşu ondan daha güzel olan bir kişi duymadım.” der.(Buhârî, Tevhîd, 52)

Öte yandan, Allah Resûlü (s.a.v), Kur'an'ı güzel sesle ve usulüne uygun okumaya itina gösterirdi. Bu konudaki yeteneğiyle tanınan sahâbîlerden Ebû Musa el-Eş'arî'ye, "Hz. Dâvûd (a.s.) gibi güzel sesle ve ahenkle okuduğu" için övgüde bulunmuş ve **"Dün gece senin Kur'an okuyuşunu dinlerken beni bir görmeliydin!"** buyurmuştu. (Müslim, Müsâfirîn, 236)

Abdullah b. Mes'ûd (r.a.), Muâz b. Cebel (r.a.), Übey b. Kâ'b (r.a.) ile Ebû Huzeyfe'nin azadlı kölesi Sâlim (r.a.) ise Resûlullah'ın (s.a.v), **"Kur'an'ı şu dört kişiden öğrenin."** ifadesiyle örnek gösterdiği Kur'an'ı en iyi bilen ve en güzel okuyan sahâbîlerdi. (Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân, 8)

Kur'an okumayı öğrenmiş veya Kur'an'ı ezberlemiş olmak, dinini öğrenmek ve yaşamak isteyen bir müslüman için tek başına yeterli değildir. Kişi okuduğunu anlamalı, ezberlediğini kavramalı, Kur'an âyetlerindeki mesajları düşünmeli ve araştırmalıdır. Zira Kur'an,

وَأَنَّهُ لَهْدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ

"Müminler için gerçekten bir hidayet rehberi ve rahmettir." (Neml, 27/77)

Öğrenen ama düşünmeyen bir insan;

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا

"Kur'an üzerinde düşünmüyorlar mı? Yoksa kalpleri üstünde kilitler mi var?" (Muhammed, 47/24) sorusuna nasıl cevap verecektir?

Bu bağlamda sahâbî Ebû Ümâme'nin (r.a.), duvarlara asılan mushafların insanı aldatmaması gerektiğini, Kur'an'ı gerçekten idrak ve muhafaza eden bir kalbe Allah'ın asla azap etmeyeceğini söylemesi oldukça manidardır:

اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَلَا يَغُرَّنْكُمْ هَذِهِ الْمَصَاحِفُ الْمُعَلَّقَةُ ، فَإِنَّ اللَّهَ لَن يُعَذِّبَ قَلْبًا وَعَى الْقُرْآنَ

"Kur'an'ı okuyun. Şu asılı duran mushaflar sizi asla aldatmasın. Çünkü Allah, Kur'an'ı iyi belleyip muhafaza eden bir kalbe azap etmez." (Dârimî, Fedâilü'l-Kur'ân, 1)

Peygamberimiz (s.a.v), ashabını Kur'an'ı hızlı okumamaları hususunda uyarmıştı. Zira o, verdiği ilâhî mesajlarla insana hayat veren Kur'an'ın hızlı okunarak, mânâsının göz ardı edilmesi endişesini taşıyordu. Abdullah b. Mes'ûd'un (r.a.) bildirdiğine göre de ashâb, âyetleri onar onar öğreniyor ve onların mânâlarını iyice kavrayıp amel etmeden diğerlerine geçmiyorlardı.

Hz. Peygamber (s.a.v) namazda Kur'an okurken ise;

وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتُ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا

"Namazında niyazında sesini fazla yükseltme, fazla da kısma, ikisinin arasında bir yol tut." (İsrâ, 17/110) âyetine uygun dengeli bir ses tonunu benimsemişti.

Kur'an'ı Ezberlemenin Fazileti:

Peygamber Efendimiz (s.a.v), Kur'ân-ı Kerîm'i düzgün okumayı ve âyetlerin anlamlarını kavrayabilmeyi önemseydiği kadar, inananları Kur'an'dan sûreler ezberleyerek hafızalarında taşımaya da teşvik ederek şöyle buyurdu:

إِنَّ الَّذِي لَيْسَ فِي جَوْفِهِ شَيْءٌ مِنَ الْقُرْآنِ كَالْبَيْتِ الْخَرِبِ

“Kalbinde ve hafızasında Kur'an'dan hiçbir şey bulunmayan kişi, harabe bir eve benzer”.(Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 18)

مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ حَافِظٌ لَهُ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ ، وَمَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَهُوَ يَتَعَاهَدُهُ وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ ، فَلَهُ أَجْرَانِ

“Kur'an'ı ezberleyip okuyan kişi, Allah katındaki seçkin meleklerle birlikte olacaktır. Kur'an'ı zorlanarak da olsa devamlı okumaya çalışan kişiye ise iki kat ecir vardır.”(Buhârî, Tefsîr, (Abese) 1)

Namazda imamlık yapmaktan savaşta ordu yönetmeye kadar pek çok görevlendirmede Kur'an'ı bilmeye ve okumaya önem veren Resûlullah'ın (s.a.v), üstündeki elbiseden başka geline verecek bir yüzük bile bulamayan fakir bir kişinin nikâhını “ezberlediği sûreler karşılığında” kıydığı da bilinmektedir. (Buhârî, Nikâh, 38)

Yine Allah Resûlü (s.a.v), Uhud Savaşı'ndan sonra ordu yorgun düştüğünden her şehit için tek tek kabir kazdırmak yerine, kabirlerin geniş kazılması ve şehitlerin ikişer üçer birlikte defnedilmesi talimatını vermiş ve öncelikle Kur'an'ı iyi bilenlerin defnedilmesini istemişti. (Ebû Dâvûd, Cenâiz, 65, 67)

Rasûlullah (s.a.v), Kur'an'dan ezberlenen âyetlerin unutulmamasını da önemseyerek şöyle buyurmuştur:

وَأَسْتَذْكِرُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ أَشَدُّ تَفْصِيًّا مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ مِنَ النَّعَمِ

“Kur'an'ı düşünerek tekrar edin! Çünkü onun insanın ezberinden silinip gitmesi, devenin bağından kurtulup kaçmasından daha hızlıdır!”(Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân, 23)

Kur'an'ı Öğrenmek ve Öğretmek:

Allah Resûlü (s.a.v), Kur'an'ın öğrenilmesi kadar öğretilmesine de önem vermiş ve;

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

“Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretenidir.”(Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 15) buyurarak ümmetini bu konuda teşvik etmişti.

Nitekim o, Kur'an'ı öğrenen, okutan ve gereğini yerine getiren kimseyi kokusu her tarafa yayılan miskle dolu bir kaba, onu başkalarına öğretmeyi ise ağzı bağlandığı için etrafına misk kokusunu yaymayan bir kaba benzetmişti. Bir başka hadisinde ise şöyle bir benzetmede bulunmuştu:

مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَالْأُتْرَجَةِ ، طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَرِيحُهَا طَيِّبٌ ، وَالَّذِي لَا يَقْرَأُ كَالْثَمَرَةِ ، طَعْمُهَا طَيِّبٌ وَلَا رِيحَ لَهَا ، وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الرِّيحَانَةِ ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ ، وَمَثَلُ الْفَاجِرِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ ، طَعْمُهَا مُرٌّ وَلَا رِيحَ لَهَا

“Kur'an okuyan mümin turunc gibidir; tadı da güzeldir kokusu da güzeldir. Kur'an okumayan mümin hurma gibidir; tadı güzeldir ama kokusu yoktur. Kur'an okuyan günahkâr kişi reyhan otu gibidir; kokusu güzeldir ama tadı acıdır. Kur'an okumayan günahkâr kişi ise ebucehil karpuzu gibidir; hem tadı acıdır hem de kokusu yoktur.”(Buhârî, Tevhîd, 57)

Yaz Kur'an Kursları ve Çocuklarımızın Dini-Ahlaki Eğitimi

Çocuklarımız Allah'ın bir emaneti olduğu için en büyük sorumluluk alanlarımızdan biridir. Sorumluluğumuzu Yüce Rabbimiz bizlere şöyle hatırlatmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا فُؤَا أُنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ

6) "Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun..." (Tahrîm, 66/6)

Hiz. Ömer (r.a.): "Yâ Rasûlallah! Nefislerimizi koruruz fakat ailemizi nasıl koruyabiliriz?" demişti. Allah Rasûlü (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurdu: "Allah'ın sizi nehyettiği şeylerden onları nehyeder ve Allah'ın size emrettiği şeyleri onlara emrederseniz. Bu şekilde onları korumuş olursunuz." (Hak Dini Kur'an Dili, c; 6 sh: 5112)

Çocuk, ilgilenmeseniz de büyür ama ilgilenmezseniz yetişmez. Yetişmenin ise iki boyutu var.

Birincisi: İnsanî vasıflarıyla üstün bir insan olmak; yani, gerçek anlamda eğitim.

İkincisi ise, ufkı açık, üstün bilgi ve becerilerle donanmış bir insan olmak; yâni, gerçek anlamda öğretim. Bu ikisi, bir kuşun kanatları gibidir. Çocuk çift kanatlı yetiştirilirse, **şahsiyeti dengelenir;** daha değerli ve başarılı bir insan ortaya çıkar.

Çocuklar gelecekte hayatlarına yön verecek ahlaki değerleri anne babalarının rehberliğinde öğrenir. Rasûlullah (s.a.v) bir hadis-i şerifinde çocuğun iyi veya kötü yetişmesinde ailenin fonksiyonunu şöyle ifade etmektedir:

مَا مِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ

"Her çocuk fıtrat üzerine doğar, onu anne ve babası Yahudileştirir veya Hristiyanlaştırır veya Mecusileştirir." (Müslim, Kader 22).

Hiz. Peygamber (s.a.v) anne babaları ve çocuklarını da Kur'an'ı öğrenme ve onu hayatlarında gereğince tatbik etme hususunda teşvik etmiştir:

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَعَمِلَ بِمَا فِيهِ أَلْبَسَ وَالِدَاهُ تَاجًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ضَوْؤُهُ أَحْسَنُ مِنْ ضَوْءِ الشَّمْسِ فِي بُيُوتِ الدُّنْيَا لَوْ كَانَتْ فِيكُمْ فَمَا ظَنُّكُمْ بِالَّذِي عَمِلَ بِهَذَا

"Kur'an-ı Kerîm'i okuyan ve hükümleriyle amel edenin anne-babasına kıyamet günü bir tac giydirilir. Bu tacın ışığı şayet aranızda olmuş olsa, dünya evlerindeki güneş ışığından daha güzeldir. O hâlde bununla amel eden hakkında ne düşünürsünüz?" (Ebû Dâvûd, Vitr, 14)

Yaz Kur'an kurslarımızın kayıtları başladı ve 30 Haziran itibariyle eğitime başlayacağız. Anne babalar olarak evlatlarımızı Kur'an kurslarımıza ve camilerimize yönlendirelim. Evlatlarımızın dini ve ahlaki eğitimlerini ihmal etmeyelim. İhmal etmemiz bizden ahirette şikâyetçi olmalarına sebep olurken, dini ve ahlaki eğitimlerini güzelce vermemiz ise birlikte cennete girmemize vesile olacaktır.

Kur'an, Hiz. Peygamber'in (s.a.v) bizzat uygulayarak ashâbına öğrettiği, kıyamete dek kalacak en büyük mirastır. Bütün Müslümanlar bu mirasa sahip çıkmalı ve bu konuda gereken özeni göstermelidir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) bu konudaki uyarısını şöyle dile getirmiştir:

تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِ

"Size iki şey bırakıyorum, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırmayacaksınız: Allah'ın Kitabı ve Peygamberinin sünneti." (Muvatta, Kader, 3)

Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'i gönüllerimize şifa, maddi ve manevi hastalıklarımıza deva, dünyada rehber, ahirette şefaati eylesin. Amin!